

Vsebina:

Le začnimo še enkrat	97	Peter Pavel Glavar	105
Počasi, a gotovo!	100	Društvene vesti	109
Gradilni satnik	101	Naše podružnice	110
Poročilo	102	Drobir	111
Opazovalne postaje	104		

Mali oglasi

Kupimo 80 kg črne semenske ajde. Ponudbe z navedbo cene pošljite do 15. julija na Čebelarstvo podružnico Rimske Toplice, v roke tajnika Miloša Napreta. Sv. Jedert p. Laško.

Prodám malo posestvo 3 johe, sredi polja, ob križišču cest, 3 km od postajališča Hajdina. Obstoji iz nove hiše s 3 sobami, kuhinje, kleti in velike steklene verande. Gospodarsko poslopje obsega obokan hlev, škedenj, 2 cementirana svinjaka, pralno kuhinjo in ostale pritikline. Poleg poslopja stoji nov čebelnjak, zgrajen za 80 A. Z. panjev, obljudenih je sedaj 55 A. Z. Čebelna paša celoletna. Pred hišo je velik vrt za zelenjavo in obsežna brajda, za hišo se razprostira ograjen, mlad sadonosnik in ostale njive, vse okrog hiše. Pripravno za obrtnika ali upokojenca. Natančnejša pojasnila daje Čeb. podružnica Ptuj.

Vabilo na predavanje

Čebelarstvo podružnica Razkrižje - Strigova bo priredila enodnevni tečaj, ki ga bo vodil čeb. referent pri banski upravi g. Jože Okorn 10. julija z začetkom ob 10. uri v Šafarski šoli. Popoldne bo tečaj pri čebelnjaku. Predavanje bo obsegalo vzgojo matic, čiščenje medu, kuho voska in najaktualnejše zadeve. Vabljeni so vsi čebelarji, tudi iz sosednjih podružnic.

Čebelarji
poravnajte zaostalo članarino!

Glasilo Slovenskega Čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno. — Urejuje: Avgust Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14

Številka 7

V Ljubljani, 1. julija 1938

Letnik XLI

Le začnimo še enkrat

Henrik Peternel.

Velikokrat sem imel priliko opazovati pri raznih tečajih in predavanjih, da je med začetniki in tudi starejšimi čebelarji mnogo takih, kateri ne morejo pouku slediti, ker jim manjkajo temelji čebelarskega znanja. Potrebno se mi torej zdi, da na tem mestu ponovimo nekoliko tega, o čemer se je že velikokrat pisalo. Pišem bolj na kratko in strnjeno, da bo mogel izvajanja zasledovati vsak čebelar in si izpopolniti svoje pojmovanje o čebelni družini.

Sestava čebelne družine.

Večina živalskih bitij živi ali v parih (po dvoje), ali v čredah (v skupinah). Pri takih, ki živijo v parih, se družita vedno po en samec in ena samica, začasno ali za vso življensko dobo. V čredah živijo živali obojega spola, in to samice v pretežni večini, ker se samci uničujejo v medsebojnih bojih. Včasih in pri nekaterih vrstah živali vodi en samec večje število samic.

Veliko izjemo delajo one živali, ki živijo v skupinah, podobnih človeški družini in ki jih opravičeno primerjamo državi. Med te izjemno sestavljene živalske družine spadajo tudi čebele.

Čebelno družino tvorijo: matica, ki je edina popolnoma razvita samica, čebele, katerih je lahko tudi do 80.000 in še več in so spolno nerazvite samice, in troti, ki so spolno popolnoma razviti samci, katerih je nekoliko stotin. Po tej pregledni delitvi članov čebelne družine se moramo temeljitje baviti s posameznimi člani.

Matica.

Nemci imenujejo matico kraljico, toda čimdalje bolj se uveljavlja boljši izraz Mutterbiene, po naše 'čebela-mati'. Tudi Italijani jo nazivajo kraljica, a so že močno povzeli po Nemcih naziv madre-ape, kar tudi pomeni čebelo-mater. Slovencem se ni treba sramovati, da so krstili in vedno imenovali to edino spolno popolno razvito čebelo matico, in ne kraljico. Z imenom matica so popolnoma pogodili njeno bistvo. Ona je namreč resnično mati vse čebelne družine, nič več in nič manj. Dandanes je sicer dognano, da matica uživa sicer prečudno spoštovanje vseh članov čebelje družine razen trotov; zlasti jo ljubijo mladice, prav kakor človeški otroci svojo mater. Vse to spoštovanje traja pa le tako dolgo, dokler more izvrševati svoje materinske dolžnosti. Kakor hitro opeša njena rodovitnost, zastavijo čebele matičnike, in največkrat umore staro nesposobno matico v korist mladici. Zgodi se sicer, da sme starka še nekoliko časa zalegati zraven mlade že oprasene, tako da najdemo v enem panju staro in mlado matico, ter da zalegata še obe.

Da bi matica vladala ali odločevala v čebelni družini, kakor so nekateri mislili in trdili, ni resnica: o vsem odločajo čebele same. Stari čebelarji so trdili, da ob rojenju čebele gonijo iz panja matico, ki se temu upira in skuša uiti nazaj v panj. To sem videl že večkrat tudi sam. Ravno tako odločajo čebele same o zaleganju, in sicer s tem, da matico bolj ali manj obilno hranijo.

Edino, kar bi se na matici lahko razlagalo kot nekaka izjema, je način njene usmrtnitve. Medtem ko uporabljajo čebele v boju

proti tovarišicam želo kot orožje, matico samo obkolijo, se je oklenejo v podobi klopca tako tesno, da ne usmrtijo samo nje, ampak tudi njej najbližje napadalke.

Mogoče so drugi narodi dali matici ime kraljica zato, ker jo čebele negujejo tako, kakor so se dali negovati v starih časih kralji, knezi in enaki mogotci, katerim so morali streči od jutra do večera. Vendar ni to popolnoma verjetno, ker niso takrat čebelarji imeli toliko vpogleda v življenje čebelne družine, kakor ga imamo dandanes. To vse omenjam le mimogrede.

Matica je torej edina spolno razvita samicica v čebelni družini. Jajčece, ki ga zaleže stara matica, da bi se iz njega razvila mlada matica, je oplojeno enako kakor jajčeca, ki se iz njih razvijejo čebele; razlike ni prav nobene. Da iz določenega oplojenega jajčeca nastane matica in ne čebela, ne tiči vzrok v jajčecu samem, marveč v drugih činiteljih. Od volje čebelne družine je odvisno, da vzgoji iz izbranega oplojenega jajčeca mlado matico. Vse, kar storijo čebele v ta namen, ni vzrok, ampak so le potrebne smotrne premembe. Zibelko napravijo večjo, ker je matica večja nego čebela, a tudi to še ni čebelam dovolj: prostor napravijo še veliko večji kakor zahteva večja telesna oblika matice, menda zato, da se more matica vsestransko neovirano razvijati in rasti.

Preden nadaljujemo z izvajanjem, se moramo še baviti z razvojem posameznih članov čebelne družine, od jajčeca, ki ga zaleže matica, do časa, ko pride na svetlo popolnoma razvita matica, čebela ali trot. Jajčec, ki jih zalega matica, je samo dvoje vrst: oplojena po semenskih nitkah trota, ki je matico oprášil in neoplojena. Kakor že omenjeno, nastanejo iz oplojenih jajčec po volji čebelne družine ali matice ali čebele, iz neoplojenih pa vedno samo troti.

Iz vsakega zaleženega jajčeca se izvali pri primerni gorkoti (35—36 stopinj) po treh dneh in treh nočeh ali v 72 urah novorojeni črviček, ki ga imenujemo ličinka. Toplota lahko pospešuje rojstvo ličinke za kako uro, pomanjkanje toplote pa ga lahko zavleče za kako uro.

Vse te ličinke hranijo mlade čebele do približno 30 ur po rojstvu s samim hranilnim sokom, ki je podoben mleku, in sicer tako obilno, da ličinke kar plavajo v njem, kar opazimo, ako držimo sat z najmlajšo zalego proti svetlobi. Po teh prvih urah življenja mladih ličink spremene čebele prehrano zalege. Ličinke bodoče matice dobi-

vajo ves čas svojega življenja sok, in sicer v neverjetnem izobilju. Zato se po 5—5½ dneh že zapredejo. Čebele pokrijejo njih zibelke, ki so podobne visečemu želodu in ki jim pravimo matičniki. Ker imajo matičniki odprtino spodaj, leže žerke bodočih matic nekako na stropu celic. To je eden izmed naravnih „čudežev“: že jajčece za bodočo matico visi navpično navzdol, prilepljeno na strop sredi matičnika, ličinka „visi“ zvita na stropu, le ličinke tistih bodočih matic, ki so od rojstva slabotne, lezejo s stropa polagoma ob strani celice navzdol. Čebele se trudijo, da bi jih ohranile in podaljšajo ter zožijo matičnik, da ne bi padle ven. Taki matičniki postanejo 5—6 cm dolgi. Take ličinke se nikdar ne razvijejo do konca.

Jajčece za bodočo čebelo leži navpično na dnu celice. Dan za dnem pa se bolj nagiblje navzdol, in ko se rodi po 72 urah mlada žerka, se koj zvije na dnu celice. Po 30 urah krmljenja z redilnim sokom, postaja hrana, ki jo dobiva, od ure do ure bolj težka, veliko je primešane obnožine, z eno besedo čebelna ličinka začne že v zibelki prenašati tršo usodo kot njena sestra matica in brat trot. Po 6 dneh je žerka dorastla, se zaprede in čebele pokrijejo njeno celico.

Jajčece za bodočega trota ima izpočetka isto lego kot ono za čebelo, samo da je v večji celici, ker je telo trota tudi večje nego čebele. Ko izleze po 72 urah iz jajčeca ličinka trota in ko preide nadaljnjih 30 ur, poslabšajo čebele hrano za trotje ličinke, toda le nekoliko, a nikakor ne tako zelo kakor za ličinke bodočih čebel. Trot je pač popolnoma razvita moška žival in zato mora dobivati v dobi razvoja kot ličinka dovolj obilno in tečno hrano. Za razvoj porabi pa celih 6½ dni, nakar se zaprede in čebele njegovo celico pokrijejo. Da porabijo čebele za prehrano trotjih žerk veliko živeža, dokaže dejstvo, da ginejo tudi ob srednjedobri paši zaloge v panjih, ako je v satih veliko nepokrite trotje zalege. To je gotovo opazil vsak starejši čebelar.

Matična ličinka ostane pokrita v matičniku povprečno 8 dni. Doba njenega razvoja od jajčeca do popolnoma razvite živali traja tedaj približno 16 dni. Čebelna pokrita ličinka in buba ostane pokrita v celici približno 12 dni in traja cela njena razvojna doba približno 21 dni. Trotja pokrita ličinka in buba ostane pokrita povprečno 14 in pol dni, tako da traja cela razvojna doba trota povprečno 24 dni.

ves mesec. Panj, ki ima sam zadostno in dobro zalogo, se bo lahko ob ugodni pomladi razvil v orjaka, a ne panj, ki mora stradati.

Ko po dolgi in hudi zimi nastopi toplejše vreme, težko čaka, da se tudi njegove čebele oprašče. A le nekaj družin je tako srečnih, da so prestale zimo, vse druge so se preselile tja, kjer ni skrbi in boja za obstanek. Zdaj se spomni besed in navodil starega čebelarja in vidi, da je imel ta prav, ne on. Dolgoletna izkušnja je najboljša šola. Trdno sklone, da bo vselej rad obiskoval druge čebelarje, se od njih učil in čebelaril kot oni, da bo res postal vreden imena, ki ga nosi.

Drugi je že bolj moderen. Sram ga je, da bi začel s kranjiči, zato takoj kupi panje s premičnim satjem, najrajši seveda velike A.Ž. panje. S temi bo manj dela, in ker je slišal, da ta panj samo med nosi, bo gotovo dobil najmanj pol stota cvetličnega medu, a jeseni bo teklo spredaj in zadaj iz panja. Tudi se tak panj lahko večkrat pregleda in vidi kako napreduje in koliko je že nanosil medu. Ves prosti čas izrabi za to, da odpira panj, vleče iz njega satje, ga razpostavlja po čebelnjaku, da padajo mladice z njega. Ako naleti na pravi čas, ko so čebele razburjene in ga pošteno opikajo, stlači sate nazaj v panj ne glede na njih prejšno lego in se tudi ne zmeni, ali so sati vsi med raztojišči. Koliko se pri tem uniči čebel! Tudi matica je v vedni nevarnosti, da pade s sata, ali da jo, ko bega po satju, ne pritisne ob drug sat ali steno panja in s tem panj uniči ali oslabi za dalj časa. Ob času paše mora dnevno pregledati in prešteti, koliko celic so čebele že zalile z medom, kdaj bo panj poln in koliko ga bo dobil od panja. Hvali se pri čebelarjih in nečebelarjih: „Letos bo pri meni medu, da ne bom vedel kam z njim.“ Ako ga res dobi nekoliko kg od panja, pet far naokoli ve, da je letos dobra čebelarska letina, da je medu nič koliko in da bo vsak čebelar dal kupcu še nekoliko dinarjev pri kilogramu, samo da ga vzame. Ako hoče drug čebelar, ki ne gleda vsega skozi povečevalno steklo, povedati pravo stanje letine, mu nihče ne verjame, ker vsak rajši posluša bahača in kričača kot pa resnega človeka.

Vsak začetek je težak, posebno še čebelarski. Za vsak stan in poklic se je treba učiti, le čebelarji naj bi že kar učeni padali z neba. Kdor začne čebelariti in bi rad postal pravi čebelar ne samo po imenu,

naj si za svoje geslo postavi: pridnost, skromnost in poštenost. Ako bo delal po tem, posebno ker ima na čebelah najlepši zgled za to, se bo lahko še v starejši dobi spominjal vseh skrbi in težav, ki jih je kot čebelarski Benjamin prestal.

Gradilni satnik

A. Žnideršič.

V nemških čebelarskih listih gradilni satnik sedaj že splošno priporočajo kot jako uspešno kontrolno sredstvo. Zanimiv članek sem čital v lanskem letniku „Luxenburgerische Bienen Zeitung“. Glasi se v prevodu takole:

„Vsak čebelar je po pravici lahko ponosen na zalogo lepih satov. Ko prične paša, izpolni lahko medišče z njimi. Čebelam ni treba šele graditi celic za odlaganje obilne letine.

V določeni starosti pričnejo pri mladih čebelah delovati voščene žlezice. Stavbni nagon se zbudi in moramo ga v naš prid izkoristiti. Nikar ne mislimo, da izgubimo kaj na pridelku, če morajo čebele graditi satje, kajti čeprav jim ne damo prilike za grajenje, stavijo satje vseeno, bodisi med sati in panjevimi stenami ali med sati in dnom. Zavoljo tega potem nimamo lahkega in čednega dela pri opravljanju panjev. Razen tega tiramo družino, če ji ne damo prilike za grajenje, k rojenju, ker si hoče, sledeč svojemu nagonu, narediti novo bivališče. Kot sredstvo za preprečenje rojenja se je vselej najbolj obneslo, če smo dali priliko, da gradijo. To ni protinaravno, kakor izrezovanje maticnikov in pripiranje matic. Lepo satje brez trotovine dobimo, če uporabljamo za povečanje plodišč le satnice. Čebele pa hočejo graditi trotovino, da se bo mlada matica lahko oprašila. To je v njih naravi in kljub satnicam se jim stavba trotovine posreči s tem, da zgrizejo na satnicah celice in tam gradijo trotovino.

Četudi so to le kakor jajce velike ploskve, so nam čebele vendarle prekrizale račune. Da to preprečimo, moramo rabiti gradilni satnik. Njegova tehnika je prav tako enostavna, kakor lahka. Njegove prednosti pa tako velike, da naj nikdo brez njega ne čebelari.

Na kraju listovnega (A.Ž.) panja (kot 9. ozir. 10. sat) denemo prazen satnik z osnovo (2 cm širok trak satnice). V tem satniku lahko dajo duška svojemu gradbenemu nagonu. Družina zgradi, ko je na višku

razvoja, v kratkem času najlepšo trotovino, matica pa zalega tam trotja jajčeca, kolikor ji je drago. Po petih dneh, še predno so se jajčeca izvalila, izrežemo trotovino. V ta namen vzamemo satnik previdno iz panja (pozor na matico!) ter pustimo, da se čebele same pomaknejo v panj, ali pa jih stresemo na sipalnik. Satnik denemo zopet za pet dni nazaj na prejšnje mesto. Podiranje satja ponavljamo toliko časa, dokler ne mine gradilni nagon čebel.

Zakaj nam rabi gradilni satnik?

1.) Satnice bodo čebele izdelale brez trotovine.

2.) Zaradi neovirane svobode grajenja satja zadržujemo rojilni nagon družine.

3.) Pridelamo lepo belo satje (vosek) za izdelovanje satnic.

4.) Za presojo zmogljivosti družine nam je gradilni satnik dobro oporišče. Čim več satov družina zgradi, tem več medu nabere.

5.) Zaradi stalne kontrole gradilnega satnika, ugotovimo v kratkem času stanje družine. To je prav za prav največja prednost, ki nam jo nudi gradilni satnik.

Oglejmo si, kako učinkuje gradilni satnik:

- a) Sat je popolnoma izdelan in zaležen: družina z matico vred je na višku razvoja.
- b) Sat je popolnoma izdelan, a v njem je tudi čebelje satje. Ta družina je dragocena in spada k našim najboljšim plemenjakom, ne misli na rojenje, gospodari varčno, ne trati živeža za vzrejo nepotrebnih trotoev, to pa zato, ker noče rojiti.
- c) Sat je zanešen z medom: paša je dobra, nič manj družina.
- d) V satniku je satichek v obliki srca: družina ima dovolj dela na satnicah.
- e) Grajenje v satniku preneha kakor bi odrezal: nekaj v družini ni v redu, morda prelega, ali pa je matica zašla v medišče.
- f) Na saticku (srčku) je matičnik: rojilni nagon se je pojavil; pripravimo se, da ga preprečimo.

Kdor je kdaj gradilni satnik preskušal in se prepričal, koliko je vreden, ga bo upošteval vsako leto.

Posebno priporočam, da namestimo gradilni satnik v okencu A.Ž. panja, tako da stoji prečno k ostalemu satju. Tam imamo priliko opazovati življenje in sodelovanje čebel. Čebele lahko opazujemo, ko gradijo,

in matico, ko zalega. Vsekakor je vredno to reč preskusiti. Svetujem pa vsakomur, naj pusti za okencem slamnico, ker za pridno grajenje je potrebna gorkota.

Poročilo

o rednem letnem občnem zboru Slov. čebelarskega društva.

Dne 15. maja t. l. je bil v dvorani „Dejalske zbornice“ v Ljubljani 41. redni občni zbor našega društva. Vodil ga je društveni predsednik, g. prof. Josip Verbič. Občnega zbora se je udeležilo okrog 100 čebelarjev.

Po prečitaniu vseh podružničnih zastopnikov, ki so sproti oddajali svoja pooblastila, je g. predsednik otvoril občni zbor ter omenil, da je na zborovanju 43 delegatov, ki zastopajo 45 podružnic s 84 glasovi in da je zaradi tega občni zbor sklepčen. Na predlog g. rav. Arka sta bila izvoljena za overovatelja zapisnika gg. Noč Valentin iz Škofje Loke in g. Viktor Cedilnik iz Tacna.

Nato je g. predsednik pozdravil navzočega zastopnika Kraljevske banske uprave, g. Josipa Okorna, zastopnike tiska, vse člane društva in delegate, ki so od blizu in daleč prihiteli na zborovanje. Toplo pa je pozdravil tudi dva najstarejša člana našega društva, g. Virjenta iz Olševka pri Kamniku in g. Sajeveca iz Stare vasi pri Postojni. Oba navzočna so tudi zborovalci prav toplo pozdravili.

G. predsednik je nato podal svoje poročilo. Navedel je vsa stremljenja in delo društvenega odbora, ki se je trudil, da bi naše čebelarstvo čimbolj dvignil. Vzdrževal je plemenilno postajo za matice, urejeval rejno okrožje v Selcih, pospeševal ureditev pašnih razmer, začel z razmnožitvijo medecih rastlin in skrbel za sladkor za prehrano čebel. Zvezi v Beogradu je pomagal pri sestavi čebelarskega zakona in pravilnika o zatiranju čebelnih kužnih bolezni. Dela je bilo obilo, da so bili vsi odborniki z njim preobloženi. Letos bo odbor reorganiziral upravno poslovanje, da doseže hitrejše in prožnejše poslovanje uprave.

Po tem poročilu je g. predsednik predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., ki so jo navzočni enodušno sprejeli. Sprejet je bil tudi predlog, da se pošlje pozdrav in zahvala g. banu dr. Natlačenu.

Nato se je priglasil k besedi g. Virjent. Kot starček 84 let je prišel na občni zbor

ob 40 letnici društvenega obstoja. V svojem govoru je z bodrilnimi besedami dajal poguma čebelarjem, da naj ne obupavajo ob slabih čebelarskih letinah in da naj se oklepajo svoje organizacije, ki je dosegla že mnogo dobrega in utegne storiti še mnogo. Spominjal se je sotrudnikov lista in pozdravil vse navzočne in ves odbor, želeč vsem obilnega blagoslova. Njegov govor je toplo vplival na čebelarje in bil sprejet z navdušenim odobravanjem.

G. predsednik se je g. Virjentu najlepše zahvalil za njegove lepe besede in za njegov pozdrav, nato pa je podal pregledno poročilo o 40 letnem društvenem delovanju in navedel vse pomembne dogodke, ki so se vrstili od početka društvenega obstoja. Čebelarsko društvo je namreč na skromen način proslavilo s tem občnim zborom tudi 40 letnico svojega obstoja.

Sledilo je tajnikovo poročilo, ki je že bilo objavljeno v majnikovi številki Slov. Čebelarja. Zato ga tajnik ni prečital, pač pa je g. predsednik na kratko omenil vsebino poročila, poudarjajoč glavne njegove točke. Poročilo je bilo soglasno in brez debate odobreno.

Temu je sledilo blagajniško poročilo za upravni oddelek, ki se glasi:

Podajam poročilo o blagajniškem stanju upravnega oddelka, sladkornega sklada in Janševga doma. Blagajniško stanje je v celoti zelo težko, a kažejo se znaki zboljšanja. Ker je bil računski zaključek upravnega oddelka objavljen v majski številki Slov. Čebelarja in so vsem zborovalcem posamezne številke zaključka znane, hočem navesti le glavne podatke iz katerih bo razvidna slika blagajniškega stanja vseh treh omenjenih oddelkov.

Upravni oddelek je bil lansko leto v težkem gmotnem položaju. Številka neplačane članarine je precej visoka, znesek podpor pa zelo nizek. O kakih podporah glavnega društva podružnicam, ni bilo mogoče misliti. Upravni oddelek tarejo težkoče iz prejšnjih let, posebno izostanek podpor ministrstva, ki so bile do zadnjih let precej zadovoljive. Brez teh podpor pa se upravni oddelek ne more vzdrževati, zato je z največjo težavo prebrodil preteklo leto.

Dohodek na članarini se od leta do leta veča; dosegel je že znesek 92.167'50 din. Temu primerno pa se zvišujejo tudi stroški. Na račun zaostale članarine je društvo prejelo 9.052'70 din, za prodane knjige 4.126'23 din, podpora ministrstva je znašala 3.000'— din, podpora banske uprave pa

5.955'— din. G. predsednik je daroval društvu znesek 400'— din in s tem ustanovil prvi sklad za nagrade za vzorno čebelarstvo. Vsi navedeni in ostali dohodki, ki so razvidni iz računskega sklepa, znašajo 161.178'04 din.

Ako ste gg. delegati pregledali vse stroške za leto 1937, ste opazili, da se je društveni denar uporabljajal le za stvarne potrebe društva, ki se z napredkom društva vsako leto zvišuje. Največ izda društvo za tisk lista, ki nas najbolj obremenuje. To je tista postavka v društvenem računu, ki ne dovoljuje, da bi odbor ustregel želji članov in znižal članarino. Nobeno drugo proračunsko postavko ni mogoče znižati toliko, da bi se moglo znižati članarino. Vsi stroški upravnega oddelka so znašali lani skupno 160.375'81 din, preostanek pa znaša 802'23 din.

Premoženjsko stanje se je v preteklem letu zmanjšalo za 3.876'81 din in to zaradi posojil, ki jih je moral upravni oddelek najeti v prejšnjih letih. Največja postavka je zaostala članarina, ki znaša 34.192'— din, vendar se pa vsako leto znižuje. Če ste pregledali bilančno stanje uprave, ste zvedeli, da znaša pasiva uprave 13.988'97 din.

Sladkorni sklad vsebuje denar, ki daje društvu možnost, da krije režijske stroške in nemoteno lahko plačuje naročeni sladkor vnaprej. Stroški za vagon sladkorja so vsako leto večji in znašajo sedaj že 75.800 din.

Janšev dom. Dolg pri Mestni hranilnici je znašal konec leta 1937, še 153.000 din. Vseh dohodkov za Janšev dom je bilo 127.692'— din, stroškov pa 119.381'— din, kar je dalo prebitka 8.311'—. Omeniti moram, da je Čebelarna svoj dolg, ki ga je imela pri Janševem skladu, znižala na 25.000'— din. Premoženje Janševga doma znaša sedaj 399.311'— din. Cene parcelam ob Tyrševi cesti stalno rastejo, zato lahko trdimo, da je vrednost društvene parcele in stavbe v resnici še mnogo večja.

Občni zbor prosim, da odobri moje poročilo in potrdi blagajniško stanje.

Tudi to poročilo je bilo soglasno sprejeto.

Blagajniško poročilo Društvene Čebelarne je podal g. rav. Arko. Poročal je:

Skrajno slabe čebelarske letine v zadnjih letih so vzrok, da promet s čebelarskimi potrebščinami ni tolik, kakršnega bi radi imeli. Podražile so se tudi v znatni meri surovine, iz katerih se izdelujejo čebelarske potrebščine, (les, železo, cin, cink, pločevina, steklo itd.), in to za najmanj 10 do 15%. Naravno je, da smo tudi mi

morali cene primerno zvišati. Podražitev čebelarских potrebščin seveda občutno zadeva čebelarje, ki zaradi slabih letin od čebelarstva nimamo nič dohodkov, marveč le stroške. Primorani smo pri izdatkih za čebelarstvo štediti in si nabavljamo le najbolj potrebne predmete. To se pa v naši trgovini pozna. Vendar smo leto 1937 uspešno zaključili.

Glasom bilance in računa izgube in dobička z dne 31. decembra 1937 znaša dobiček v tem letu 26.560.— din. Iz bilance je tudi razvidno, da dolgujemo skladu za Janšev dom le še 25.000.— din in da znaša premoženje Društvene čebelarne konec leta 1937. 260.000 din.

Kupčija z medom je prav povoljna. Lani smo prodali okroglo 15.000 kg medu. Kupčija z medom je glavni vir dohodkov Društvene čebelarne.

Čebelarna napreduje povoljno. Pričakovati je, da bo l. 1938. poravnala svoj dolg pri skladu za Janšev dom in si tekom nekaj let pridobila zadostnih sredstev za nakup medu in voska v večjih množinah.

Zaradi tega mora biti dolžnost nas vseh, da kupujemo čebelarske potrebščine le v Društveni čebelarni, ali pa pri njenih podružnicah v Celju, Dolnji Lendavi, Mariboru in Ptujju ter s tem podpiramo svoje podjetje.

O uslužbencih Društvene čebelarne poročam, da je njih službovanje v vsakem oziru brezhibno.

Vsem cenjenim članom, ki želijo k temu poročilu, oziroma bilanci in računskemu zaključku podrobnejša pojasnila, sem radevolje na razpolago.

Tudi to poročilo je občni zbor soglasno odobril.

V imenu pregledovalcev je podal revizijsko poročilo g. šol. uprav. v pok. Ivan Šmajdek. Poročal je, da sta z g. Ivom Verbičem pregledala vse blagajniške knjige, ki so točne in v popolnem redu. Opozarjata pa, da je zaostanek na članarini zelo velik in da bi se zatiranje kužnih čebelnih bolezni moralo vršiti na stroške oblasti, ne pa na društvene. V proračun je bil vstavljen kot dohodek iz podpor znesek 44.000.— dinarjev, ki pa ni realna postavka, zato naj se v bodoče takih postavk ne vstavlja. Opazila sta, da uprava dobro gospodari in priporoča, da se to gospodarstvo podkrepi s skrajnim varčevanjem, dokler ne bo izplačan ves društveni dolg. Ker so vse knjige in računi v najlepšem redu, predlagata pregledovalca blagajnikoma in vsemu odboru razrešnico s pohvalo. Sprejeto!

(Konec sledi.)

OPAZOVALNE POSTAJE

Letošnji majnik je bil vse prej kot prijeten pomladni mesec. Vsa prva mesečna polovica je bila hladna, nočna toplina je padla pod ničlo in nastopala je slana. Kmalu so se pokazale okvare: borovnico je dobesedno požgalo, pa tudi sadno drevje ni medilo, dasi so stala drevesa v bujnem cvetju. Šele druga polovica meseca je bila boljša, žal pa preveč deževna.

Katastrofalne so bile posledice neugodnega vremena v panjih. Začelo je primanjkovati hrane. Poročila vedo povedati, da je po Dolenjskem precej panjev padlo zaradi pomanjkanja hrane. V okolici Nedeljice so čebele trgale zalego iz celic, kar delajo že v največji stiski tik pred poginom od lakote. Opazovali so celo odgon trotoev (okolica Virmaš in Doba). Skrbni čebelarji so v tem mesecu priskočili svojim varovankam na pomoč in so pitali tja do sredine meseca. Zaradi hladnih noči pa čebele slad-

korne raztopine niso niti prijemale (Nedeljica.) V Žetalah so celo podrle matičnike v prvi tretjini meseca! Zato so bili vsepovsod roji zelo pozni.

V tem mesecu je bilo le nekoliko skromnih veselih poročil: V bližini Sp. Ložnice je proti koncu maja zamedila inkarnatka kot že dolgo let ne. Žal, da so jo prehitro kosili. V Toplicah na Dolenjskem pa je zamedila cipresa, rezana v živo mejo. Izločanje medu so povzročali številni kaparji in se je donos prav lepo uveljavljal na tehtnici.

Okolica Brežic poroča kot posebnost, da je iz močnega plemenjaka izletavalo nekoliko trotoev z belimi očmi (glavo?). Iz okolice Vrhnike pa sem dobil osebno poročilo, da je bil opazovan primer, ko se je mlada matica sparila. Prihrumel je pravcar roj in se zagnal na nji-

vo med krompir. Stvorila se je vala po zemlji in se slednjič debela kepa, gotovo okrog 500 porazgubila, ker so troti za- trotov, vršala je in se premeta- čeli odletavati.

Mesečni pregled za maj 1938

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže										Toplina zraka			Dni je bilo							
		pridobil v			izgubil v			v mese- cu čistih dkg	največ pri- dobil	naj- višja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih			
		1.	2.	3.	1.	2.	3.															
		mesečni tretjini dkg						pri- dobil	po- rabil	dkg dne	C°											
Blejska Dobrava . . .	577	—	—	—	75	10	35	—	120	—	—	+23	—	5	+12-22	20	8	—	10	8	13	—
Breg-Križe	483	—	—	140	—	20	10	110	—	40	26	+24	—	2	+14-33	25	16	—	15	10	6	3
Kranj	385	—	255	355	80	30	55	445	—	95	31	+26	—	1	+12-96	30	19	—	7	15	9	19
Virmaše - Škofja Loka .	361	10	25	30	60	60	80	—	135	20	31	+24	—	2	+9-50	30	14	—	6	15	10	28
Tacen-Šmarna gora . .	314	155	200	220	235	40	70	230	—	50	7	+25	—	—	+13-50	29	8	—	12	11	8	18
Barje	289	10	90	180	55	25	40	160	—	50	23	+23	—	2	+14-30	28	11	—	6	16	9	12
Dob	305	10	250	430	10	40	170	520	—	130	28	+26	—	4	+13-16	27	9	—	11	9	11	12
Rova	350	—	115	390	40	30	55	380	—	145	27	+25	—	2	+13-21	29	15	—	8	10	13	7
Mekinje	415	—	80	380	70	30	60	300	—	100	31	+25	—	1	+13-30	31	19	—	7	14	10	30
Škorno-Noví klošter . .	450	110	110	275	80	120	35	260	—	50	22	+24	—	1	+14-24	28	2	—	4	23	4	6
Sp. Ložnica-Žalec . . .	252	115	255	345	55	60	55	545	—	100	31	+18	—	2	+10-37	28	14	—	4	21	6	28
Leveč-Sl. Bistrica . . .	355	—	175	550	50	—	—	675	—	100	30	+26	—	—	+11-58	31	14	—	1	14	16	15
Muta	387	30	250	220	30	20	40	410	—	60	23	+22	—	1	+11-83	27	10	—	7	15	9	25
Sv. Duh - Selnica . . .	536	25	115	75	70	35	20	90	—	40	18	+16	—	1	+6-69	28	8	—	6	19	6	20
Studenci-Maribor . . .	265	90	310	205	45	20	110	230	—	60	28	+24	—	3	+12-66	26	9	—	5	10	16	25
Cezanjevci	182	—	140	480	80	150	30	360	—	—	—	+26	—	—	+14-03	25	11	—	6	16	9	30
Nedeljica-Turnišče . .	170	—	95	380	15	15	—	445	—	100	23	+30	—	2	+14-50	27	7	—	8	13	10	14
Žetale-Rogatec	322	—	10	300	210	100	30	—	30	90	31	+26	—	1	+13-87	27	9	—	6	15	10	23
Donačka gora-Rogatec .	397	—	100	270	60	—	50	260	—	60	29	+30	—	1	+14-50	30	18	—	4	14	13	10
Kozje	307	20	160	315	—	—	—	495	—	80	24	+28	—	1	+14-83	27	13	—	4	16	11	18
Videm-Krško	168	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zakot-Brežice	156	10	—	770	90	—	—	690	—	180	25	+26	—	7	+15-71	31	16	—	3	13	15	9
Toplice-Dol.	179	20	50	485	135	115	25	280	—	75	26	+24	—	1	+12-25	29	13	—	7	16	8	27
Krka	300	5	20	175	75	95	5	25	—	25	27	+27	—	4	+12-06	26	8	—	14	7	10	23
Št. Janž-Dol.	347	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Št. Vid-Stična	360	30	—	280	95	105	—	110	—	90	31	+24	—	6	+11-43	27	10	—	9	16	6	17
Cerknica	575	60	90	—	5	—	80	65	—	30	11	+24	—	3	+11-53	29	8	—	3	18	10	21
Sv. Gregor-Ortnek . . .	736	—	—	25	40	30	35	—	80	10	30	+20	—	5	+11-50	27	14	—	8	12	11	23
Novo mesto	180	—	10	210	145	100	5	*	—	—	*	+30	—	2	+14-34	27	11	—	7	11	13	10
Šmarjeta	375	40	160	940	350	170	160	460	—	160	28	+24	—	—	+13-17	30	10	—	6	7	18	30
Valpča vas	280	40	125	400	35	60	10	460	—	75	29	+24	—	2	+12-67	26	5	—	5	17	9	19

Vsi panji so AŽ sestava.

*) rojil

Peter Pavel Glavar

Dr. Joža Glonar.

Če bi „Slovenski čebelar“ izhajal že pred sto leti, bi se komaj, kakor danes, kateri njegovih čitateljev začudil ob naslovu tega članka, češ: „Kaj pa iščeš ti med nami?“ Takrat so naši čebelarji še poznali Glavarja kot slovečega domačega človekoljuba, kmetovalca in — čebelarja. Saj je bil prvi, ki je že l. 1779. delal na to, da bi kranjska kmetijska družba dala slovečo knjigo Janše o čebelarstvu tudi v njegovem

slovenskem prevodu med ljudi. V poznejših letih pa se je njegovo ime pozabilo. Zato je pač primerno, da mu „Slovenski čebelar“ postavi v svojih ozkih predalih skromen spomenik, da tudi med slovenskimi čebelarji oživi spomin na tega izrednega moža. Tega je Peter Pavel Glavar v resnici vreden. Kajti... — toda vse to bomo brali v sledečih vrsticah.

*

Komenda, starodavna gorenjska fara, ležeča ob severozahodnjem robu Zasavja, na črti, ki pod gorovjem veže Kamnik in

Kranj, nosi staro, tuje, latinsko ime. V pozni, cerkveni latinščini je beseda „commenda“ pomenila oddajo dohodkov iz kakšne cerkvene službe človeku, ki te službe ni opravljal. Pri raznih viteških redovih pa je pomenila upravo redovnega premoženja, navadno posestev, ki jo je vodil član tega reda, imenovan „commendator“, kar se je po naših krajih izprevrilo v „komtur“. Ti redovi so bili ustanovljeni v srednjem veku z namenom, da bi širili krščanstvo in ga branili pred napadi raznih poganov. Po naših krajih je njihova glavna naloga bila boj proti Madžarom, od tod imamo nemške križnike v Ormožu, in Turkom, odtod imamo na pr. križnike v Ljubljani in takoimenovane „johanite“, po svoji naselbini na otoku Malti imenovane tudi „malteze“. Njihova last je bila tudi Komenda, čije cerkveni patron je še danes veliki komtur malteškega reda, ki rezidira v Pragi.

Pred dobrimi dvestoleti je bil komtur gorenjske Komende laški baron Peter Jakob Testaferrata, rojen 10. oktobra 1678 na otoku Malti. Plemstvo in kraj rojstva sta mu po takratni šegi pomagla do tega, da je dohodke Komende užival, še predno je bil posvečen v mašnika, ko je komaj dosegel dvajseto leto. Šele, ko je l. 1704 bil posvečen v mašnika, se je preselil v Komendo, kjer je ostal do 10. apr. 1734. Nato je bil komendator po raznih krajih na Laškem, kjer je njegov red imel svoja posestva ali rezidence: najprej v Raveni, nato v Tiferu, Nursiji, do srede 1751 v Ascoliju v srednji Italiji, nato do srede 1755 v Rimu, nazadnje na otoku Malti do svoje smrti 24. okt. 1763. Seveda je vse svoje življenje užival dohodke gorenjske Komende. Toda, čeprav je v Komendi preživel skoro celih trideset let, se vendar ni naučil niti nemščine niti slovenščine. Zato si je pri upravi posestev moral vedno pomagati z ljudmi, ki so znali oba takratna „deželna jezika“, pozneje, ko je bil iz Komende odšel v Italijo, pa je bil na milost in nemilost izročen svojim najemnikom in oskrbnikom. Vendar pa ga je življenska usoda trdno priklenila na Komendo tako po tem, kar je zanjo storil sam, kakor tudi s tem, kar je zanjo v še večji meri storil Peter Pavel Glavar, ki je bil od 1746 pa vse do Testaferratove smrti najemnik njegove komende.

Glavar je brez dvoma izmed najbolj zanimivih slovenskih oseb v XVIII. stoletju, ob enem pa tudi izmed najbolj zagonet-

nih.* Saj pa tudi ni nobeno čudo. Ubog najdenček brez staršev je postal nazadnje ugleden duhovnik, sirota, ki je bila vzrejena med kmeti, torej v onem stanu, ki si je prav takrat oddahnil, ko so mu graščinsko tlako znižali na samo sto in petdeset dni v letu, in ko si je smel svoje vrtove in njive zgraditi s plotovi, da mu po njih ni delala škode divjad, ki je bila graščakova last in zabava, je nazadnje sam postal imovit in ugleden graščak, ki pa kmetov ni zatiral, ampak jim je na vse mogoče načine skušal pomagati. Zato so se že zgodaj začele okoli njega plesti legende, ki so v Pregljevem romanu dosegle svoj višek. Mnogo so tega zakrivila tudi njegova potovanja v inozemstvo. Nam pa tukaj ni namen, da bi pisali kak roman, saj je že Glavarjevo življenje samo podobno prave- mu, napetemu romanu. Marsikaj nam bo vedno ostalo nejasno, toda to so po večini postranske stvari, ki veličini Glavarjevega dela, ki ga je opravil, ne dodajo prav nič novega ali bistvenega.

*

Krstna knjiga šenklaške župnije v Ljubljani pravi, da je bil 2. maja 1721 krščen Peter Pavel Glavar (tako se je tudi Glavar sam včasih podpisoval), nezakonski sin Jerneja Glovarja in njegove priležnice. Materino ime po takratni šegi ni bilo imenovano, tudi Glavar ga ni nikoli izvedel; otrok je dobil ime takoj po očetu, ki je bil pač „pri rokah“, ali ki ga je mati imenovala. Mladostna leta Glavarjeva so nam v podrobnostih neznana. Kar vemo o njih povedati, lahko sklepamo samo iz poznejših dogodkov in iz listin, ki so nam ohranjene in govorijo o Glavarju. Očividno je, sicer zelo efektivna, vendar le samo legenda, kako so ga neko jutro kot neobgljenega rojenčka našli na pragu župnišča v Komendi. Zanesljivo je samo to, kar nam priča Glavar sam: da ga je kot ubogega otročička in zapuščeno siroto vzredil in vzgojil ljubljanski meščan Basaj, stric generala Basaja, s katerim je Glavarja vezalo iskreno, do smrti trajajoče prijateljstvo. Ta ljubljanski meščan je očividno umrl brez potomcev moškega rodu, kajti ko je Glavar 24. apr. 1776 sestavljal svoj testament, v katerem je za glavne dediče

* Tudi na tem mestu se moram zahvaliti prečastitemu gospodu duhovnemu svetniku A. Zabukovcu, župniku v Komendi, ki je vzorno uredil Glavarjev arhiv, in ki sam pripravlja celo knjigo o Glavarju, za mnoge dragocene podatke.

svojega premoženja postavil ubožne dečke, ki bi radi študirali, izrečno pravi, da se je pri tem treba posebej ozirati na moške potomce generala Basaja, ker je njegov stric, ljubljanski meščan Basaj, za Glavarja v njegovi mladosti tako lepo skrbel. Cesar ni mogel povrniti stricu in njegovim potomcem, je Glavar očitvidno hotel dati nečaku in njegovim moškim potomcem.

Kar nam tradicija pripoveduje o njegovem šolanju, je tudi po večini pač legenda, ker se nikakor ne da spraviti v sklad z ohranjenimi dokumenti iz Glavarjevega življenja. Znano je pač, da je nižje šole začel v Ljubljani, nadaljeval in končal pa svoje študije v Gradcu. Zvezo med Ljubljano in Gradcem pri Glavarjevih študijah je ustvaril menda kranjski jezuit Anton Erber (imenovan tudi Erberg), ki je bil v graškem bogoslovju njegov profesor. Bogoslovske študije je Glavar končal v Gradcu v poletju 1741, v mašnika pa po cerkvenih zakonih ni mogel biti posvečen, ker je bil nezakonskega rodu. To je bil zadržek, ki bi mu ga lahko spregledal samo papež, toda za pot do njega je bilo treba vplivnih posredovalcev in priprošnjikov.

Tak je bil življenjski položaj komaj dvajsetletnega Glavarja, ko so se mu pred nadaljnjo potjo v življenje pojavile naravnost nepremagljive ovire. Nezlomljiva energija, ki jo je pri premagovanju teh ovir pokazal, je v resnici vsega občudovanja vredna. V poznejših letih je o sebi rad pravil: „Grdo gledam, pa imam dobro srce.“ Ta izjava — da je resnična, o tem nam ni treba dvomiti — nam je lahko nekako okence za pogled v njegov značaj. Samo da ne moremo reči, ali je bil že po rojstvu in naturi tak, ali pa ga je tako trdo skovala njegova trda mladost in poznejša leta, ko se je, lahko rečemo, naravnost brezobzirno boril za to, da bi enako nesrečnim otrokom, kakor je bil sam, omogočil lažje in prijetnejše življenje. Tudi ne moremo reči, kaj ga je napotilo na to, da se je za pomoč ob prvih korakih v življenje obrnil prav na Testaferrato. Mogoče misel, da bi kedaj dobil Komendo v lastne roke. Saj je dobro vedel, kako je njene bogate dohodke daleč nekje na Laškem užival bogat plemenitaš, ki je vse gospodarstvo prepuščal brezvestnim oskrbnikom. In to je trajalo sedaj že sedmo leto. Mogoče pa mu je že sedaj kdo povedal sumnjo, da je prav ta baron Testaferrata njegov oče, ki bi se pač kako moral potegniti za svojega sina, čeprav nezakonskega.

Naj bo stvar že taka ali taka, vsekakor najdemo Glavarja že v juniju istega l. 1741 v Senju v hiši nekega trgovca in bankirja Antona Zandonattija, ki je bil dober prijatelj s — Testaferrato. Prav ta Zandonatti je namreč v Senju 2. jun. 1743 izstavil listino, s katero je zagotovil Glavarju na svojem posestvu v Zakalu (na Gorenjskem?) „titulus mensae“, nekak minimum dohodkov za življenje, kar je za Glavarja bilo enako potrebno pred posvečenjem v mašnika kakor dispenza od nezakonskega rojstva. Pri Zandonattiju je Glavar preživel celi dve leti kot hišni učitelj. Senjski arhidijakon Chiolich mu je namreč dal 27. jun. 1743 nekako „nравnostno spričevalo“, v katerem je potrdil, da se je Glavar celi dve leti, kar je bil v Senju, vedno spodobno obnašal. Ker se v vsem tem času njegova zadeva z dispenzo še vedno ni rešila, je sklenil iti naravnost v Ascoli k Testaferrati in ga poprositi nadaljnje pomoči.

Kar si je bil pri Zandonattiju prihranil, je med potom vse potrošil, tako da je prišel k Testaferrati brez sredstev in ves razcapan v juliju 1743. Testaferrata ga nikakor ni prijazno sprejel; še v poznejših letih mu je očital, da mu nikakor ni bilo treba hoditi v Ascoli, kamor ga ni nihče klical. Z neke strani pa mu je bil vendar dobro došel. Ob odhodu s Kranjskega je Testaferrata namreč komendo dal v najem nekemu Simonu Čebulu, pozneje pa, ali zato, ker se noben najemnik ni oglasil ali pa ni bil z nobenim zadovoljen, je nastavljal za oskrbnika nekega duhovnika Jerneja Bitenca, ki pa je tako nemarno gospodaril, da je Testaferrato spravil v silno nevoljo. Računi so postajali vedno bolj zmedeni, nazadnje pa jih že niti ni več pošiljal. In za zadnje leto je od komende, ki je prinašala v najemu petnajsto goldinarjev, kot oskrbnik poslal samo petsto goldinarjev. Zato bi naj Glavar s komendatorjem pooblastim šel v Komendo pregledat Bitenčeve račune in bi naj o njih Testaferrati natančno poročal. Zato bi mu Testaferrata povrnil vse stroške, ki jih je imel na poti na Laško in ki jih bo imel z vrnitvijo v Komendo. Vse to pa Glavarju seveda ni bilo dovolj, njemu je v prvi vrsti šlo za dispenzo. Res je bil papež Benedikt XIV. 31. jul. 1743 podpisal breve, s katerim je Glavarju spregledal nezakonsko rojstvo, toda z neprijetno omejitvijo: sicer lahko dobi višje redove, ne dobi pa pravice do prejemanja cerkvenih beneficijev.

S to polovično rešitvijo svoje zadeve je Glavar zopet nekako obvisel med zemljo in

nebo. To tem bolj, ker se je pokazalo — čudno, da šele sedaj! — da je Glavar za sprejem mašniškega posvečenja še — premal! V tej negotovosti so potekali meseci, ki jih je glavar preživel pri Testaferrati, da je imel kaj opravka, kot nekak hišni oskrbnik; torej v službi, ki jo je pred njim opravljal Testaferratov sluga, pozneje pa njegov kaplan Cipriano Antonini, oba pa brez kakšne posebne doklade za ta posel. In ker je zaradi pomanjkljive starosti bilo treba pri papežu prositi za novo, posebno dispenzo, ki pa dolgo ni prišla, so se vlekli meseci, ki so bili neprijetni za oba, za Testaferrato kakor za Glavarja. In ker je tudi škof v Ascoliju samem odbil zaradi pomanjkljive starosti prošnjo samega Testaferrate, naj bi Glavarja posvetil, je Glavar sledil nasvetu Testaferrate, da naj poskusi srečo v Senju, ker mu bo tamošnji škof, ki je dober človek, ta zadržek mogoče spregledal. In tako je Glavar od škofa v Ascoliju, Marane, dobil 13. jul. 1744 samo potrdilo, da je v jul. 1743 prišel v Ascoli, kjer je ves ta čas zgledno živel, ter je ž njim v roki zopet nastopil svojo križevo pot.

Na vožnji v Senj pa je ladjo zajel tako strašen vihar, da mu mornarji niso bili kos. Namestu v Senj jih je zaneslo v Reko, kjer pa se je ravno takrat slučajno mudil škof Benzon. Glavarju se je zdelo to prava sreča v nesreči, toda komaj je stopil na kopno, ga je zadelo bridko razočaranje. Ker je ravno takrat razsajala kuga, so vsi potniki, ki so prišli z ladjami, morali v luki prebiti karanteno, ki je trajala cele tri tedne. Lazaret pa je bil tako prenapolnjen, da je Glavar moral ves ta čas ležati na golih tleh, za zgnavje pa mu je služil prag pri vratih. Celo govoriti ni smel z nikomer brez posebnega dovoljenja.

Po vseh teh nezgodah pa se je sedaj Glavarju vendar nasmehnila sreča. Senjski škof mu je v cerkvi sv. Lovrenca na Trsatu 23. avg. 1744 podelil tonzuro in nižje redove ter ga 8. septembra posvetil v akolita, 10. sept. v diakona, 15. septembra pa v mašnika. In tako je Glavar ves srečen prvo sveto mašo pel na Trsatu ter jo namenil v prid — Testaferrati. Za vsem tem je prišla naknadno še papeževa dispenza zaradi pomanjkljive starosti, datirana v Rimu 30. sept. 1744. In prav ta datum, ki ga je naknadno vstavil Glavar, nosi tudi dekret, s katerim ga je Testaferrata imenoval za kaplana v Komendi.

Toda ko so tako za Glavarja bile odstranjene glavne ovire, se je zanj začela nova vrsta težav, ki so se vleklye dolga leta, vse do Testaferratove smrti. Komaj je bil odšel iz Ascolija, že je Testaferrata za njim v Senj poslal, že 15. apr. 1744, razdraženo pismo, ki je zelo značilno za njegov značaj, deloma pa tudi za Glavarjevega. „Po Vašem odhodu iz tega mesta sem zvedel od sluge Ivana in se silno zavzel, da ste se predrnili vzeti v priloženem seznamu navedeno perilo, ki ga imam za svojo osebno rabo. Res je, da ste mi dejali v jutru pred svojim odhodom, da Vam je treba še nekaj perila. Če pa se dobro spominjate, sem Vam odgovoril, da si to, kar Vam je še treba, lahko date napraviti v Ljubljani ali v Komendi. Res je, da sem dostavil, da si smete vzeti perila, kar Vam je treba za pot. Toda nikakor nisem s tem menil, da smete iztegniti prste po mojem finem perilu, še manj pa po onem, ki je obšito s čipkami. Nisem Vam dovolil polastiti se dveh svilenih robcev za nos, ko ste pač vedeli, da jih nimam preveč. In zato Vam zaukazujem in zapovedujem, da mi takoj vrnete vse moje perilo in ona dva robca, ki ste si jih predrnili vzeti, in ki sta navedena v priloženem seznamu... in ne drznite se v bodoče več kaj takega, ker Vam bo žal. Res bi si ne bil mislil, da mi boste kaj takega storili, saj sem vendar z Vami tako ljubeznivo ravnal. V prihodnje se pazite, kajti vedel Vas bom povsod zgrabit, in kakor ste me dosedaj spoznali kot dobitljivega in ljubeznivega nasproti Vam, prav tako bom sicer strog. Zdi se mi, da ste svoj posel, ki sem Vam ga naročil, slabo začeli, in ne imel bi rad, da bi ga še slabše končali. O. Vi bedak in nespametnež, kakršen ste bili. Zagotavljam Vas prav resno, da ste me hudo razkačili.“

Pismu je priložen podroben seznam vsega, kar je Glavar brez vednosti in volje Testaferrate odnesel iz Ascolija.

S tem pismom se začne dolga vrsta dopisov, v katerih nam dajeta Glavar in Testaferrata skoro več ugank ko pa vpogleda v svoj značaj. Dvajset let lovita drug drugega, drug skuša drugega na ta ali oni način pritihniti. Če bi ne videli jasnih dokazov, kako plemenit dobitnik je bil Glavar, bi po teh pismih morali sklepati, da ni bil nič drugega ko navaden — izsiljevalec, ki mu je šlo samo za to, da iz Testaferrate izmolze čim več denarja. Značilno je obenem tudi, da prav iz let 1749, 1750 in 1752, ki so bila

misel, da bo Janšev spomin najlepše proslavil, ako izdelal njegov kip, ki naj bo obenem panj.

Dela se je lotil z veliko vnemo in požrtvovalnostjo ter ga srečno dovršil. Janša ima na hrbtu nekako krošnjo z A. Ž. panjem, ki naj kaže, kako so v starih časih prena-

šali čebele v pašo. Panj je na 5 satov. Žrelo tvori zaponka na pasu kipa. Vse je prav lepo in praktično narejeno.

Čebelar je imel mnogo potrpljenja, da je vse to izdelal. Zato zasluži priznanje in pa kako gmotno podporo, ki bi mu posebno dobro godila. Bečaj, tajnik.

D R O B I R

Če bo kaj zaleglo? Letos januarja meseca so zborovali v Eisenachu vsi uredniki nemških čebelarskih časopisov. Namen zborovanja je bil pospeševanje čebelarstva s pomočjo časopisov na podlagi enotnih načel in enotnih smernic.

Iz poročila o tem zborovanju (v Leipziger Bztg št. 3/1938) priobčujemo kratek izveček, ki utegne zanimati tudi naše čebelarje.

O prevažanju čebel v pašo je poročal Neuner iz Nürnberga. Prevažanju pripisuje velik pomen za napredek čebelarstva. Zato ga je z vso silo pospeševati, ker je velikega gospodarskega pomena ne le za posameznika, marveč tudi za celoto naroda. Zavaljo tega morajo čebelarski časopisi posvetiti temu vprašanju posebno pozornost in propagirati smotrno prevažanje.

Predsednik državne čebelarske skupine Kickhöfffel je omenjal, da so lani ravno prevoznicarji rešili medeno letino, zato je treba prevažanje neprestano priporočati. Prevažanje je in ostane nacionalna politična potreba.

Rehs iz Königsberga je obdelaval „Pospeševanje načina čebelarjenja po strokovnem časopisju“. To je težka naloga. Urednik naj se otresa gostobesednih dopisnikov in takih, ki delajo reklamo zase (Geschäftshuber). Jedro časopisa naj bodo mesečna navodila, ki naj bralce seznanijo z brezhibnim oskrbovanjem čebel.

Dr. Freudenstein-Marburg je vzel na piko znanstvene članke. Odkloniti je vse, ki obravnavajo prenašanje jajčec, skupno medišče za dve družini (v dvojčkih), vprašanje določitve spola (matice, ozir. čebele in trota). žrelo spodaj in žrelo zgoraj, narkozo čebel z etrom, pokladanje moke (kot nadomestilo za obnožino) itd. Pri obravnavanju teh zadev prihajajo na dan stare zmote in tudi stare pravljice, ki naj vendar že zginejo iz čebelarskih časopisov.

Jacoby-Segensberg je opozarjal na pomanjkljivost kratkih člankov. Mesečna navodila naj zares postanejo „vodilna nit“ za čebelarje. Pridobitev novih sotrudnikov in

slikovna oprema časopisa je za vsakega urednika zelo trd oreh.

Kickhöfffel je naznanil, da je arhiv slik pri drž. čeb. skupini sedaj že tako spopolnjen, da bo urednikom prav kmalu na razpolago na tisoče slik. — Srečni nemški čebelarski uredniki!

Preveč zahtevano je, če si kdo želi v čebelnjaku samih prvovrstnih družin oziroma matic. Nekateri čebelarji domnevajo, da bomo z moderno vzrejo matic dosegli naravnost čudeže. Vse družine se bodo kakor na povelje razvijale enakomerno in pravočasno ter bodo ob glavni paši vse do pičice enako močne. Vse bodo ob paši nabrale enako in 100% več nego družine slabšega rodu. Slabičev in slabih matic sploh ne bo. Med bomo točili celo takrat, ko bodo panji z manj zlahtnimi maticami popolnoma suhi.

To so prevelike nade, ki se nikdar ne bodo uresničile. Z umno vzrejo matic je mogoče donosnost čebelarstva prav zelo zvečati, splošno kakovost družin dvigniti na višjo stopnjo, toda čudežev ne bomo dosegli, ker jih ne moremo. Idealnih matic ne moremo fabricirati po vzorcu, kakor n. pr. naboje za puške. Vse, kar je živega, je podvrženo neprestanim spremembam navzgor in navzdol. Niti dva lista na drevesu si nista popolnoma enaka, in vsak kos zavija po svoje. Kje je hlev, v katerem so vse krave enako velike in enako dobre molznice? Vse so zlahtne pasme, potomke najboljših molznic po materi in očetu, pa vendar je med njimi vedno nekaj slabih.

Človeštvo se zelo trudi, da bi vzgojilo ali vzredilo najlepše in najboljše rastline in živali. Presenetljivi so uspehi, ki so jih že dosegli. Človek strmi in skoraj ne more verjeti, kaj vse zmore moderni vzrejevalec živali in rastlin, in do kolike popolnosti je pripravil posamezna plemena. Toda čim doseže kako živo bitje tisti višek popolnosti, ki ga je vzrejevalec hotel doseči, se, žal, premnogokrat pokaže, da se z viškom že začenja uveljavljati propast pasme. Iz last-

ne izkušnje bi lahko navedel dovolj primerov. Mnogo plemenitih golobjih pasem so vzrejevalci tako zelo požlahtnili, da svojih mladičev sploh pitati nečejo; komaj pet, šest dni stare enostavno zapuste. Nekatere kokošje pasme ne kožejo več; materinski nagon je v njih popolnoma zamrl. Slavna simodolska goveja pasma je zapisana smrti: tuberkuloza — posledica prežlahtne krvi — jo bo uničila. Mnogo cvetic ima jalov cvetni prašek; semena od njih ne dobimo in jih moramo razmnoževati le še nespolno (s potaknjenci ali z delitvijo). Zelo požlahtnjena živa bitja so običajno močno pomehkužena, zelo dovzetna za bolezni in kaj malo odporna.

Zato bodimo pri čebelah zadovoljni, če se nam bo posrečilo zvišati p o v p r e č n i d o n o s panjev za trideset, štirideset odstotkov. To bi bil že zelo velik napredek, ki mora mikati slehernega resničnega čebelarja, da se loti umne vzreje matic, ki je poleg paše glavni pogoj umnejšega čebelarjenja. Pri tem pa imejmo pred očmi, da bo tudi med maticami najzlahtnejšega rodu nekoliko manjvrednih. Na svetu ni nič popolnega. V tem pogledu tudi za čebele ne more biti izjema.

Prvi letošnji roj iz A. Ž. panja je dobil 14. maja čebelar Fr. Štirn s Praprotnje Police pri Kranju.

† C. P. Dadant, sin znamenitega ameriškega čebelarja Charlesa Dadanta, je umrl dne 25. februarja t. l. v 87. letu starosti.

Cammille Piere Dadant je bil rojen dne 6. aprila 1851. l. v Langresu na Francoskem. Družina se je preselila v Ameriko, ko je bil pokojni star šele 12 let. Naselili so se v bližini mesta Hamilton, kjer si je pokojnikov oče Charles Dadant, uredil veliko čebelarstvo in je kmalu zaslovel po vsem svetu zaradi svojega panja (dadantovca).

C. P. Dadant je bil vreden naslednik svojega velikega očeta. Proučeval je še nadalje očetov panj in ni miroval, dokler niso vsi odločilni ameriški čebelarji priznali, da je mogoče uspešno čebelariti le v panju z velikim plodiščem in pravilno metro satnika. Zlasti pa je bil delaven kot čebelarski pisatelj. Bil je lastnik in urednik

znamenitega čeb. lista „American Bee Journal“. Predelal je nanovo znamenito knjigo ameriškega velečebelarja Langstrotha „Langstroth's Hive and Honeybee“ (Langstrothov panj in čebela), ki je prevedena v mnogo jezikov. Izdal je knjigo „First Lessons in Beekeeping (Prvi pouk v čebelarstvu) in „Dadant System of Beekeeping“ (Dadantov sistem v čebelarstvu). Prevedel je tudi znamenito knjigo Huberjevo „New Observation on Bees“ (Nova opazovanja pri čebelah).

C. P. Dadant je bil lastnik velike industrije s čebelarskimi potrebščinami. Imel je zveze po vsem svetu in je zaradi čebelarstva prepotoval skoraj ves svet.

Ameriški čebelarji so ga izredno častili in upoštevali, pa tudi po ostalem svetu je imelo njegovo ime veliko veljavo. Belgijski kralj ga je imenoval za viteza belgijskega kronskega reda zaradi velikih zaslug, ki si jih je pridobil za obnovev med vojno uničenega belgijskega čebelarstva.

Dadantovo podjetje so prevzeli njegovi sinovi in vnuki, njegovi čebelarski spisi pa bodo trajno ostali duhovna last vseh izobraženih čebelarjev sveta.

Prenaglil se je... „Vesten“ čebelar v hribih je na jesen prepustil svoje kranjiče in koše mili usodi, ali bolje rečeno gladovanju in počasnemu a gotovemu poginu. Šele sredi božičnih dobrot, ki jih je sam užival, se je domislil svojih čebel. Pregledal jih je in moral z žalostjo ugotoviti, da je marsikateri panj za vedno utihnil... Nadaljno rabeljsko delo je bilo naglo opravljeno: kranjiče je kar odprte zmeta! v kot, na vrh pa pometal še mrtvaške koše. Nabral se je precejšen kup teh „mrtvakov“. Po praznikih se je lotil izrezovanja čebelne zapuščine. Pri tem pa je opazil, da se v enem košu čebele le še nekako gibljejo... Dasi je ležal koš postrani in popolnoma odprt, ker je bil brez dna, so se čebele v njem upirale mrazu, ki je ravno tiste dni dosegel —20° C! Naglo jih je nakrmil in koš zopet postavil na svoje mesto...

Ta pa bo imel res prvovrsten trdoživ rod!

J. M.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavlјati na „Slovensko Čebelarsko društvo“ v Ljubljani. Ček. račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarske potrebščine je pošilјati na „Društveno Čebelarno“ v Ljubljani, Tyrševa c. 21. Telefon 33-45. Ček. račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/l. Telefon 38-38.

Izdajatelj za Slovensko Čebelarsko društvo in urednik: Avgust Bukovec.
Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Ustanovitev banovinskega odbora za propagando gozdarstva v Ljubljani.

Na pobudo ministrstva za gozdove in rudnike ter na vabilo gospoda bana je bil ustanovljen banovinski odbor za propagando gozdarstva v Ljubljani. Ustanovne seje imenovanega odbora so se poleg predstavnikov oblasti po svojih zastopnikih v častnem številu udeležile tudi povabljene kulturne in humanitarne organizacije. Na tej seji je bil izvoljen sledeči ožji odbor: predsednik: ing. Franjo Sevnik, I. podpredsednik: ing. Janko Urbas, II. podpredsednik: ing. Lambert Muri, III. podpredsednik: major A. B. Fejzagić, I. tajnik: ing. Viktor Novak, II. tajnik: ing. Martin Čokl, odborniki: ing. Alojzij Funkl, Janez Strein, ing. Bogdan Ferlinc, Saša Stare, dr. Anton Mrak in Fran Starman.

Na seji je podal višji svetnik banske uprave g. ing. Janko Urbas obširno poročilo o gozdarstvu v Sloveniji in o nalogah odborov za propagando gozdarstva.

Po podanem poročilu g. ing. Janka Urbasa zavzemajo gozdi v Sloveniji 708.329 ha ali 47,13% vse produktivne površine. Tri četrtine gozdov so last malih kmetijskih posestnikov, kar je posebno pomembno za njih kulturno in gospodarsko stanje.

Delovanje odborov za propagando gozdarstva bode moralo v dravski banovini, če naj bo uspešno, zajeti najširše sloje našega ljudstva. Razširiti ga na vsa gozdno-kulturna, pogozdovalna in gojitvena dela v gozdih in izven gozda in to:

- 1.) na pogozdovanju kraškega sveta, zemljišč ob državni meji ter goljav v gozdih,
- 2.) na gojenje in varstvo gozdov,
- 3.) na vzgajanje javnih nasadov ter zaščito prirodnih spomenikov.

Kraški, večinoma pašniški svet v Sloveniji zavzema okoli 5.900 ha površine. Posebne kraške komisije so od leta 1932. doslej pogozdile 257 ha in izpopolnile 128 ha. Stroški v znesku 446.922.— din so bili kriti iz raznih javnih sredstev. S primerno propagando med prebivalstvom prizadetih krajev se bo pospešil razvoj tega pogozdovalnega dela.

Ob državni meji so sklenjeni gozdi, gozdni pasovi, drevoredi velikega pomena za obrambo države. Ker je dravska banovina izrazito obmejna pokrajina, bodo iz javno-obrambnih ozirov večkrat potrebna pogozdovanja negozdnih zemljišč, ki naj bi se izvršila skladno z gospodarskimi interesi prebivalstva.

Goljave v gozdih nastanejo večinoma vsled izkoriščanja ali elementarnih nezdog. Če se računa, da nastane vsako leto okoli 900 ha do 1.500 ha goljav, je potrebno za njih pogozditev okoli 7 milijonov sadik. Javne in privatne gozdne drevesnice v Sloveniji skrbijo v normalnih razmerah še dovolj dobro za zadostno zalogo gozdnih sadik. Kljub temu je opazati še mnogo praznin v gozdih, ki bodo izginile šele tedaj, ko se bo vsak posestnik zavedal škode, ki jo trpi zaradi zanemarjenega gozda.

Da se vzbudi že pri mladini razumevanje o važnosti dobro gojenih gozdov, so bili uvedeni leta 1926. pri nas dežji dnevi za pogozdovanje, pri katerih se šolska mladina uči pogozdovati. Do konca leta 1937. je bilo nad 2.700 takih prireditve.

Na isti način naj bi se uvedla za mladinske organizacije, odrasli kmetijski naraščaj in za vojaštvo spomladna pogozdovalna dela. Vsled pomanjkanja gozdarskega strokovnega osebja naj bi se za take prireditve vzgojili teoretsko poučeni in praktično izvežbani vodje v posebno kratkodobnih tečajih.

Pravilno vzgojeni in negovani gozdi so trajni vir dohodkov, izboljšujejo klimatske in zdravstvene prilike, omilijo razdiralno silo hudourniških voda ter dvigajo naravne krasote pokrajine.

Izguba, ki jo letno utrpe gozdni posestniki v naši banovini zaradi nedostatkov pri vzgajanju in izkoriščanju gozdov, znaša več milijonov dinarjev.

Naloga banovinskih in sreskih odborov ter občinskih pododborov za propagando gozdarstva bo torej, da skrbijo posebno s podporo svojih strokovnih članov iniciativno za povzdigo krajevnih gozdno-kulturnih prilik, da delujejo za gospodarsko izboljšanje naših gozdov ter ohranitev in spopolnitev prirodnih lepote naših pokrajin.

Čebelarji!

*Kdo Vam najbolje postreže
s čebelarskimi potrebščinami?*

Društvena Čebelarna

**v Ljubljani,
Tyrševa cesta 12**

ki je domače podjetje in last
Slov. Čebelarskega društva.

Ček. račun 15.645 - Telefon št. 35-45

**Največja zaloga čebelarskih po-
trebščin v dravski banovini.**

Kupuje

vosek in med po najvišjih dnevnih cenah.

Prodaja

vse čebelarske potrebščine, najboljše
kakovosti, po nizkih in solidnih cenah.

**Svojim članom in podružnicam daje primerne popuste
Zahtevajte cenik**

Čebelarji, podpirajte z naročili lastno podjetje